

การธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking)

นายสุวิทย์ ตันรุ่งเรือง
ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้ระบบทุนนิยมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการสร้างเศรษฐกิจเติบโตในเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว แต่ก็มีส่วนทำให้เกิดผลกระทบในหลายมิติ เช่น ความเสียหายต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ จากการตัดไม้ทำลายป่า หรือการใช้พลาสติกจำนวนมากในภาคอุตสาหกรรม จนก่อให้เกิดมลพิษทางทะเลจากขยะพลาสติก ตลอดจนเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ทำให้คนในระดับฐานรากหรือรายได้น้อยยากที่ยกระดับฐานะทางสังคมของตน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่การทุจริตและคอร์รัปชันที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ฉุดรั้งประเทศไม่ให้ก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ในระยะยาว

ในช่วงที่ผ่านมา ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากขึ้นจนทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงคุณภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว และประโยชน์แก่สาธารณชนในภาพรวม อันเป็นที่มาของการร่วมกันจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเสมอภาค และเป็นธรรม ตลอดจนรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและระบบนิเวศของโลก

การบรรลุเป้าหมายความยั่งยืนและการแก้ปัญหาข้างต้นเป็นหน้าที่ของทุกคน และทุกภาคส่วน โดยภาคเอกชนจะเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดันในเรื่องนี้ เนื่องจากมีความพร้อมและมีศักยภาพ นอกจากนี้ ด้วยมาตรฐานการกำกับดูแลที่เข้มงวดขึ้น ความคาดหวังจากสังคมที่มากขึ้นในเรื่องกระแสสำนึกและวิถีปฏิบัติทางธุรกิจที่ดี และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้เป็นแรงผลักดันเพิ่มเติมให้ภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงสถาบันการเงินให้ความสนใจในเรื่องนี้ สถาบันการเงินจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ในฐานะตัวกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่ในการจัดสรรเงินทุนไปสู่ภาคธุรกิจ ในการช่วยส่งผ่านแนวคิดดังกล่าวและผลักดันให้มีระบบนิเวศที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการปรับแนวคิดและกระบวนการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมากขึ้น เพื่อมุ่งสู่ “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking)” ซึ่งจะทำให้มีการจัดสรรเงินทุนไปยังภาคธุรกิจโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างแรงจูงใจในทิศทางที่ถูกต้องในระบบเศรษฐกิจ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การดำเนินการในเรื่อง “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking)” ให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวมากกว่าผลตอบแทนในระยะสั้น โดยประกอบธุรกิจอย่างสำนึกและมีส่วนช่วยรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และอยู่ภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ดี จึงจำเป็นต้องมีการผลักดันอย่างต่อเนื่องทั้งจากกรรมการและผู้บริหารในองค์กร หรือที่เรียกกันแบบง่าย ๆ ว่า “tone from the top” เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมดังกล่าวให้กับพนักงานทุกระดับในองค์กร

ทุกวันนี้ สถาบันการเงินในไทยได้ริเริ่มดำเนินการในเรื่อง Sustainable Banking อยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการภายในองค์กร หรือในลักษณะเป็นครั้งคราว เช่น การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การดูแลสวัสดิการและความปลอดภัยของพนักงาน การส่งเสริมจริยธรรมการทำงานที่ดีภายในองค์กรการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน การดำเนินโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility : CSR) เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้ความรู้ทางการเงินแก่คนในชุมชน เป็นต้น หากการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน เช่น การจัดสรรเงินทุนและบริการทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจและประชาชน เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพนักงานคำนึงถึงผลกระทบในวงกว้างและระยะยาว และมีการบริหารจัดการ

ผลกระทบเหล่านี้ย่อมอย่างรอบคอบ เสมือนเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็น DNA ของตน จะมีส่วนช่วยในการดูแลสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งภาคธุรกิจและสถาบันการเงินได้อย่างบูรณาการ อีกทั้ง ยังเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะทำให้เกิดระบบนิเวศ (ecosystem) ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ปัจจุบันสถาบันการเงินบางแห่งได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้อยู่บ้าง เช่น

(1) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) :

- (1.1) การให้สินเชื่อแก่ภาคธุรกิจเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สินเชื่อพลังงานสะอาด ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางธุรกิจไปยังกลุ่มลูกค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ
- (1.2) การมีกระบวนการพิจารณาสินเชื่อแก่ภาคธุรกิจที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อและชื่อเสียงของ สง. เช่น โครงการที่ สง. ปล่อยสินเชื่อหยุดชะงักหรือถูกเพิกถอนเนื่องมาจากส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชน ทำให้ลูกหนี้ประสบปัญหาและไม่สามารถชำระหนี้ และ สง. ถูกสังคมประณามว่าปล่อยสินเชื่อให้แก่โครงการที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม

(2) ด้านสังคม (Social) : การให้ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) แก่ลูกค้าเพื่อส่งเสริมวินัยทางการเงินที่ดีและเพื่อให้ลูกค้าได้รับข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจใช้บริการทางการเงิน การส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง (financial inclusion) เช่น การมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินพื้นฐานสำหรับประชาชนฐานราก และการให้สินเชื่อโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม เช่น ธุรกิจที่ไม่ใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานผิดกฎหมาย การดำเนินธุรกิจในลักษณะเหล่านี้จะส่งผลให้ลูกค้ามีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถสะสมความมั่งคั่งหรือขยายกิจการอย่างมั่นคง ไม่เป็นภาระหนี้เสียของ สง. และขยายการให้บริการกับ สง. ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเติบโตทางธุรกิจของ สง. ในระยะยาว

(3) ด้านธรรมาภิบาล (Governance) : การดำเนินธุรกิจโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ทุจริตหรือคอร์รัปชัน การส่งเสริมบริการทางการเงินแก่ธุรกิจที่มีธรรมาภิบาลที่ดี ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และชื่อเสียงของ สง. จากการมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นช่องทางในการทำธุรกรรมของผู้ที่ทุจริตหรือคอร์รัปชัน ยังช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ที่ดีแก่ สง. รวมถึงทำให้เสริมสร้างความไว้วางใจใน สง. แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ท้ายที่สุดนี้ สถาบันการเงินที่มีการดำเนินการภายใต้แนวคิด “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน” ได้อย่างดีและเป็นรูปธรรม จะช่วยให้ภาคธุรกิจเข้มแข็งเติบโตอย่างมั่นคงภายใต้ระบบนิเวศทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลกัน และที่สำคัญจะช่วยให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ของสถาบันการเงิน เช่น นักลงทุน ชุมชนโดยรอบ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะช่วยลดความเสี่ยงและต้นทุนด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและการเติบโตทางธุรกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว “ถึงเวลาแล้วหรือยังครับ ที่ทุกภาคส่วนและภาคสถาบันการเงินจะมาร่วมกันผลักดันเรื่องการพัฒนายั่งยืนอย่างจริงจัง เพื่อร่วมกันเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้ดีขึ้น ให้สามารถพัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน เพื่อคนไทยในช่วงอายุต่อไป”

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย